

Talteori, Föreläsning 11

Gaussiska heltal

Jan Snellman¹

¹Matematiska Institutionen
Linköpings Universitet

Föreläsningsanteckningar på kurshemsidan <http://courses.mai.liu.se/GU/TATA54/>

TEKNISKA HÖGSKOLAN
LINKÖPING UNIVERSITET

Definition

Norm

Delbarhet, enheter, irreducible element, primtal

Divisionsalgoritmen

Divisionsalgoritmen i $\mathbb{Z}$

Rationalisering av nämnare

Största gemensamma delare

Euklides algoritmen

Unik faktorisering

Irreducibla är Gaussiska primtal

Alla GH är ändlig produkt GP

Gaussiska primtal

Summa av två kvadrater

Pytagoriska tripplar

Congruences

Representatives, transversals

Fermat and euler

Definition

- ▶ $z = a + ib \in \mathbb{C}$
- ▶ konjugat $\bar{z} = a - ib$
- ▶ norm $N(z) = z\bar{z} = a^2 + b^2$

Lemma

$$N(zw) = N(z)N(w)$$

Bevis.

$$\overline{zw} = \bar{z}\bar{w}$$

Definition

$$\mathbb{Z}[i] = \{a + ib \mid a, b \in \mathbb{Z}\}$$

Lemma

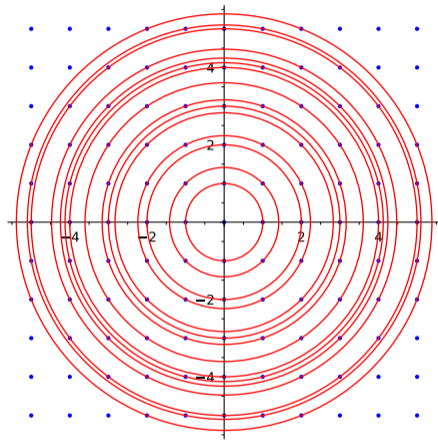
- ▶ $\mathbb{Z}[i]$ delring till $\mathbb{C}$
- ▶ Ej delkropp ($1/2 \notin \mathbb{Z}[i]$)
- ▶ Integritetsområde (inga nolldelare)
- ▶ Huvudidealområde
- ▶ Euklidisk

Lemma

Om $N(\alpha) = n$ så $v_p(n)$ jämn för alla $p \equiv 3 \pmod{4}$. Om $n \in \mathbb{N}_+$ uppfyller att $v_p(n)$ jämn för alla $p \equiv 3 \pmod{4}$, så är n normen av något $\alpha \in \mathbb{Z}[i]$.

Bevis.

Om $\alpha = a + ib$ så $n = N(\alpha) = a^2 + b^2$ summa två kvadrater. Alltså förekommer varje $p \equiv 3 \pmod{4}$ med jämn multiplicitet, och omvänt. □

Definition

$\alpha, \beta \in \mathbb{Z}[i]$

- ▶ $\alpha|\beta$ om det finns $\gamma \in \mathbb{Z}[i]$ s.a. $\beta = \gamma\alpha$
- ▶ α är inverterbar (är en *enhet*) om $\alpha|1$
- ▶ α, β är *associerade* om $\alpha|\beta$ och $\beta|\alpha$
- ▶ α är *irreducibel* om varje delare antingen är en enhet eller associerad till α
- ▶ α är ett (Gaussiskt) primtal om $\alpha|\beta_1\beta_2$ medför att $\alpha|\beta_1$ eller $\alpha|\beta_2$ (eller för all del båda)

Definition

$$\mathbb{Q}[i] = \{ a + bi \mid a, b \in \mathbb{Q} \}$$

Lemma

- ▶ $\mathbb{Z}[i]$ delring till $\mathbb{Q}[i]$, som är delkropp till $\mathbb{C}$, och som är en kvadratisk kroppsutvidgning av $\mathbb{Q}$
- ▶ $\mathbb{Q}[i]$ är fraktionskroppen till $\mathbb{Z}[i]$ precis som $\mathbb{Q}$ är det för $\mathbb{Z}$, dvs den är den minsta kropp som innehåller $\mathbb{Z}[i]$
- ▶ Så om $\alpha, \beta \in \mathbb{Z}[i]$, med $\beta \neq 0$, så gäller alltid att $\frac{\alpha}{\beta} \in \mathbb{Q}[i]$, med $\frac{\alpha}{\beta} \in \mathbb{Z}[i]$ endast om $\beta \mid \alpha$

Exempel

$$\frac{2+3i}{1-i} = \frac{(2+3i)(1+i)}{(1+i)(1-i)} = \frac{-1+5i}{2} = \frac{-1}{2} + \frac{5}{2}i \in \mathbb{Q}[i] \setminus \mathbb{Z}[i],$$

så $1-i \nmid 2+3i$.

Å andra sidan så

$$\frac{3-i}{1-i} = \frac{(3-i)(1+i)}{(1+i)(1-i)} = \frac{4+2i}{2} = 2+i \in \mathbb{Z}[i],$$

varför $1-i \mid 3-i$.

Lemma

$\alpha|\beta$ medför att $N(\alpha)|N(\beta)$

Bevis.

Normen är multiplikativ. □

Korollarium

- ▶ $N(\alpha) = 1$ om α enhet om $\alpha \in \{\pm 1, \pm i\}$
- ▶ Om $N(\alpha)$ ett (rationellt) primtal, så α irreducibelt.

Bevis.

- ▶ $1 = N(1) = N(\alpha \frac{1}{\alpha}) = N(\alpha)N(\frac{1}{\alpha})$, så eftersom $N(\alpha)$ och $N(\frac{1}{\alpha})$ positiva heltal så är de båda 1.
- ▶ Om $\alpha = \beta\gamma$ med $N(\beta), N(\gamma) > 1$, så $N(\alpha) = N(\beta)N(\gamma)$, motsägelse. □

Lemma

$u, v \in \mathbb{Z}[i]$ associerade omm $u = \alpha v$ för någon enhet $\alpha \in \mathbb{Z}[i]$, i.e. omm $u \in \{\pm v, \pm iv\}$

Lemma

Om $u, v \in \mathbb{Z}[i]$ associerade så $N(u) = N(v)$.

Exempel

Om $\alpha = 3 + 4i$ så $N(\alpha) = N(\bar{\alpha}) = 3^2 + 4^2 = 25$, med $\alpha \nmid \bar{\alpha}$ eftersom

$$\frac{3 - 4i}{3 + 4i} = \frac{(3 - 4i)^2}{25} = \frac{9 - 16 - 24i}{25} = \frac{-7}{25} + \frac{-24}{25}i \notin \mathbb{Z}[i]$$

Också sant att $\bar{\alpha} \nmid \alpha$.

Exempel

- ▶ $7/3 \in \mathbb{Q}$
- ▶ $7/3 = 2 + 1/3$
- ▶ $7 = 2 * 3 + 1$
- ▶ Kvot 2, rest 1
- ▶ $a = bq + r, 0 \leq r < b$
- ▶ $q = \lfloor a/b \rfloor, r = a - bq$
- ▶ Kan även välja q till heltalen närmast a/b , och $|r| \leq b/2$
- ▶ $8/3 = 2 + 2/3 = 3 - 1/3$
- ▶ $8 = 2 * 3 + 2 = 3 * 3 - 1$

Teorem (Divisionsalgoritm)

Om $\alpha, \beta \in \mathbb{Z}[i]$, $\beta \neq 0$, så finns (ej nödv. unika) $\gamma, \rho \in \mathbb{Z}[i]$ s.a.

1. $\alpha = \gamma\beta + \rho$,
2. $N(\rho) < N(\beta)$, (kan få till $N(\rho) \leq \frac{1}{2}N(\beta)$)

Bevis.

Beräkna

$$\frac{\alpha}{\beta} = \frac{r}{t} + \frac{s}{t}i \in \mathbb{Q}[i]$$

som tidigare. Låt u, v vara närmaste heltal till $\frac{r}{t}$ och $\frac{s}{t}$. Låt $\gamma = u + iv$,
 $\rho = \alpha - \gamma\beta$. □

Exempel

$$\frac{1 + 8i}{2 - 4i} = \frac{(1 + 8i)(2 + 4i)}{20} = \frac{-30 + 20i}{20} = \frac{-3}{2} + i$$

Tar vi $\gamma = -1 + i$ så $\rho = -1 + 2i$, med norm 5.

Tar vi $\gamma = -2 + i$ så $\rho = 1 - 2i$, också norm 5.

Teorem

Låt $\alpha, \beta \in \mathbb{Z}[i]$. För $\gamma \in \mathbb{Z}[i]$ så är följande påståenden likvärdiga:

1. $\gamma|\alpha$, $\gamma|\beta$ och om $\rho|\alpha$, $\rho|\beta$ så $\rho|\gamma$
2. $\gamma|\alpha$, $\gamma|\beta$ om om $\rho|\alpha$, $\rho|\beta$ så $N(\rho) \leq N(\gamma)$
3. $\gamma = u\alpha + v\beta$ för några $u, v \in \mathbb{Z}[i]$, och om $\rho = f\alpha + g\beta$ för några $f, g \in \mathbb{Z}[i]$ så $\gamma|\rho$
4. $\gamma = u\alpha + v\beta$ för några $u, v \in \mathbb{Z}[i]$, och om $\rho = f\alpha + g\beta$ för några $f, g \in \mathbb{Z}[i]$ så $N(\rho) \leq N(\gamma)$

Bevis.

Som för heltalen; byt $|\cdot|$ mot $N(\cdot)$. □

Definition

Vi säger att γ är en största gemensamm delare till α och β .

Lemma

Two coprime elements α, β are always associated.

Definition

$\alpha, \beta \in \mathbb{Z}[i]$ are relatively prime if $\gcd(\alpha, \beta) = 1$ (or unit); equivalently, the equation

$$u\alpha + v\beta = 1$$

is solvable in $\mathbb{Z}[i]$.

Lemma

Om $\alpha = \gamma\beta + \rho$ med $N(\rho) < N(\beta)$, så $\gcd(\alpha, \beta) = \gcd(\beta, \rho)$

Teorem (Euklides algoritm)

Iterera ovanstående, får sgd. Samla ihop termer, får Bezout-uttryck.

Anmärkning

Kvoter och rester ej unika, ovanstående fungerar ändå!

Exempel

$$11 + 3i = (1 - i)(1 + 8i) + 2 - 4i$$

$$1 + 8i = (-1 + i)(2 - 4i) + 1 - 2i$$

$$2 - 4i = 2(1 - 2i) + 0$$

så

$$\begin{aligned} \gcd(11 + 3i, 1 + 8i) &= 1 - 2i = (1)(1 + 8i) + (1 - i)(2 - 4i) = \\ &= (1)(1 + 8i) + (1 - i)((11 + 3i) + (-1 + i)(1 + 8i)) = \\ &= (1 - i)(11 + 3i) + (1 + (1 - i)(-1 + i))(1 + 8i) \end{aligned}$$

Lemma

Om $\alpha, \beta, \gamma \in \mathbb{Z}[i]$, $\alpha|\beta\gamma$, $\gcd(\alpha, \beta) = 1$, så $\alpha|\gamma$.

Bevis.

Eftersom $\alpha|\beta\gamma$ så kan vi skriva $\beta\gamma = \alpha w$ för något $w \in \mathbb{Z}[i]$. Eftersom $\gcd(\alpha, \beta) = 1$, så

$$1 = u\alpha + v\beta,$$

så

$$\gamma = \gamma u\alpha + \gamma v\beta = \alpha\gamma u + \alpha wv = \alpha(u\gamma + wv).$$

Lemma

Om $\alpha \in \mathbb{Z}[i]$ är irreducibel, så är det ett Gaussiskt primtal.

Bevis.

Antag att $\alpha|ab$. Eftersom α är irreducibel, så är $\gcd(\alpha, a) = 1$. Det tidigare lemmat ger nu att $\alpha|b$. □

Lemma

Om $\alpha \in \mathbb{Z}[i]$ är ett Gaussiskt primtal, så är det irreducibelt.

Bevis.

Antag, för att få en motsägelse, att α är reducibelt, dvs $\alpha = ab$ med $N(a), N(b) < N(\alpha)$. Då $\alpha|ab$ men $\alpha \nmid a$, $\alpha \nmid b$, vilket motsäger att α är ett Gaussiskt primtal. □

Teorem

Varje $\alpha \in \mathbb{Z}[i]$ kan skrivas som en ändlig produkt av Gaussiska primtal.

Bevis.

Om α är irreducibel, så är det ett GP, klart.

Om $\alpha = ab$ med $N(a), N(b) < N(\alpha)$, så kan vi mha induktion skriva a och b som ändliga produkter av GP. Kombinera. □

Teorem (Unik faktorisering)

Om $0 \neq \alpha \in \mathbb{Z}[i]$, så

$$\alpha = \pi_1 \cdots \pi_s$$

där π_i är GP. Om vidare

$$\alpha = q_1 \cdots q_t$$

är en annan factorisering av α som produkt av GP, så $t = s$, och det finns en permutation $\sigma \in S_s$ så att $q_j = \epsilon_j \pi_{\sigma(j)}$ för $1 \leq j \leq s$, med $N(\epsilon_j) = 1$.

Bevis.

Precis som för heltalen.

Exempel

Märk att ett (rationellt) primtal p inte behöver vara ett Gaussiskt primtal. Till exempel så har vi att

$$5 = (1 + 2i)(1 - 2i) = (2 - i)(2 + i)$$

Här är $(1 + 2i)$ och $2 - i$ associerade, liksom $1 - 2i$ och $2 + i$, så de två faktoriseringarna är ekvivalenta.

Exempel

Låt $\alpha = 3 + 4i$. Då $N(\alpha) = 9 + 16 = 25 = 5^2$. Så antingen är α GP, eller så $\alpha = uv$ med $N(u) = N(v) = 5$.

Vilka Gaussiska heltal kan ha norm 5? Uttömmande prövning hittar

$$1 + 2i, 1 - 2i, -1 + 2i, -1 - 2i, 2 + i, 2 - i, -2 + i, -2 - i$$

och vi ser att

$$3 + 4i = -(1 - 2i)^2$$

Teorem

- ▶ Varje $\alpha \in \mathbb{Z}[i]$ med jämn norm är delbar med $1 + i$
- ▶ 2 är ej GP

Bevis.

- ▶ Antag att $N(a + ib) = (a + ib)(a - ib) = a^2 + b^2 = 2c$. Eftersom $(1 + i)(1 - i) = 2$, så har vi att

$$(a + ib)(a - ib) = (1 + i)(1 - i)c = (1 + i)^2 ic$$

Men $N(1 + i) = 2$, och $1 + i$ är alltså GP. Från unik faktorisering ser vi att $1 + i$ delar $a + ib$ eller $a - ib$.

Men om $1 + i$ delar $a - ib$ så kommer $1 - i$ att dela $a + ib$, och $1 + i$ är associerad med $1 - i$.

- ▶ $2 = (1 + i)(1 - i)$.

Lemma

Låt π vara ett GP. Då $\pi|p$ för ett unikt rationellt primtal p .

Bevis.

Sätt $N(\pi) = \pi\bar{\pi} = n$, och faktorisera i rationella primtal, $n = p_1 \cdots p_r$. Då

$$\pi|p_1 p_2 \cdots p_r \implies \pi|p_j \text{ något } p_j$$

Men $\pi\alpha \in \mathbb{Z}$ om $\alpha = \bar{\pi}c$, $c \in \mathbb{Z}$; om $\pi\bar{\pi}c = p$ är rationellt primtal, så $c = \pm 1$. $\square$

Teorem

Ett rationellt primtal p är reducibelt i $\mathbb{Z}[i]$ om det är en summa av två kvadrater (på heltal).

Bevis.

- ▶ Antag $p = \alpha\beta \in \mathbb{Z}[i]$, α, β ej enheter. Då $N(p) = p^2 = N(\alpha\beta) = N(\alpha)N(\beta)$. Alltså $N(\alpha) = N(\beta) = p$. Skriv $\alpha = a + ib$, då $p = N(a + ib) = a^2 + b^2$, så p är en summa av två kvadrater.
- ▶ Antag att $p = a^2 + b^2$, $a, b \in \mathbb{Z}$. Sätt $\alpha = a + ib$. Då är

$$p = (a + ib)(a - ib) = \alpha\bar{\alpha}$$

en icke-trivial faktorisering av p .

Korollarium

Varje rationellt primtal $p \equiv 3 \pmod{4}$ är ett GP.

Bevis.

Sådana kan ej skrivas som en summa av två kvadrater.

Korollarium

Ett rationellt primtal $p \equiv 1 \pmod{4}$ har precis två olika icke-associerade Gaussiska primfaktorer. in $\mathbb{Z}[i]$.

Bevis.

Vi vet att

$$p = a^2 + b^2 = (a + ib)(a - ib)$$

där $a + ib$ och $a - ib$ har primtalsnorm, och alltså är Gaussiska primtal. De är inte associerade, hävdar vi.

1. Om $a + ib = 1(a - ib)$ så $b = 0$, alltså $p = a^2$, vilket motsäger att p rationellt primtal.
2. Om $a + ib = -(a - ib)$ så $a = 0$.
3. Om $a + ib = i(a - ib) = b + ia$ så $a = b$, alltså $p = a^2 + b^2 = 2a^2$, en motsägelse.
4. Om $a + ib = -i(a - ib) = -b - ia$ så $a = -b$ så $p = a^2 + b^2 = 2b^2$, en motsägelse.

Korollarium

Låt p vara ett rationellt primtal.

- ▶ Om $p = 2$ så $p = 2 = -(1 + i)^2$
- ▶ Om $p \equiv 1 \pmod{4}$ så $p = \pi\bar{\pi}$, där π och $\bar{\pi}$ är icke-associerade GP
- ▶ Om $p \equiv 3 \pmod{4}$ så är p GP.

Teorem

Varje GP α är associerad till antingen

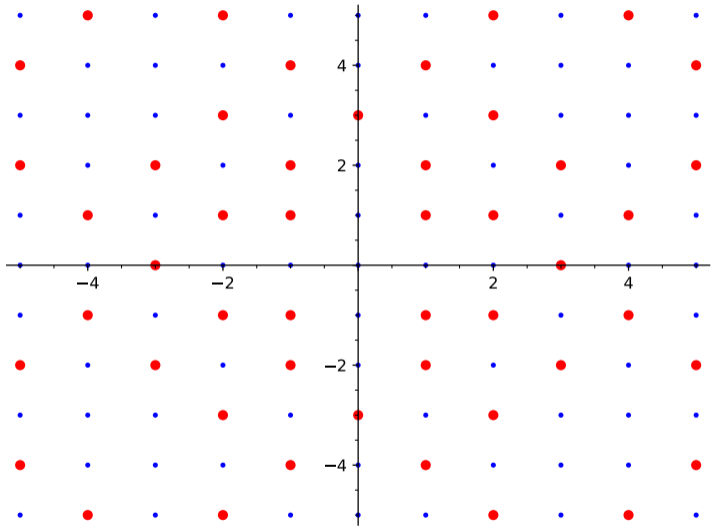
1. $1 + i$
2. π eller $\bar{\pi}$, där $N(\pi) = p$ är rationellt primtal med $p \equiv 1 \pmod{4}$,
3. p , där p rationellt primtal, $p \equiv 3 \pmod{4}$.

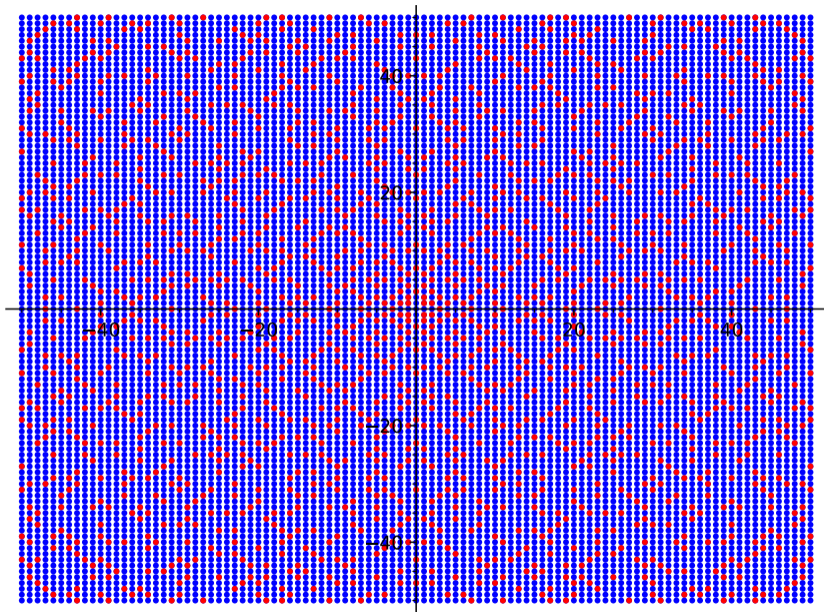
Bevis.

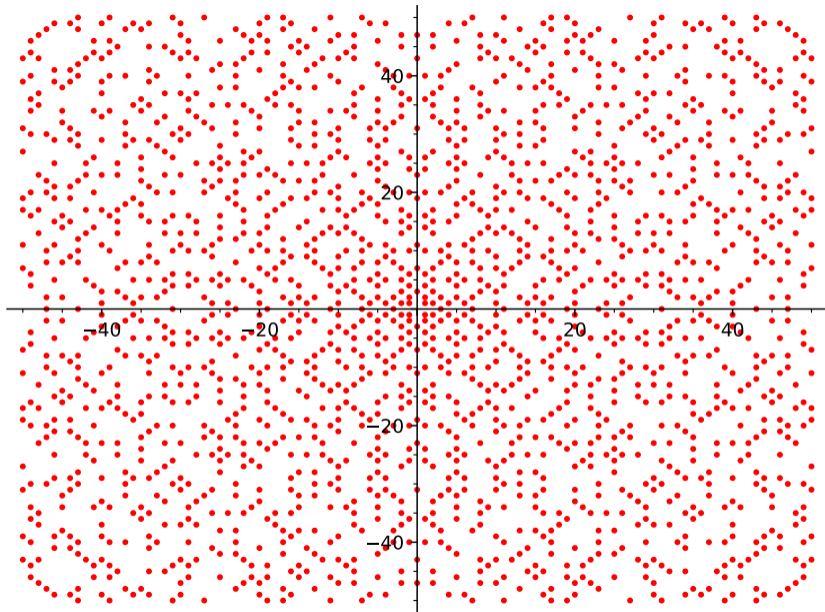
- ▶ Varje GP α delar något rationellt primtal p
- ▶ Antingen $p = 2$, $p \equiv 1 \pmod{4}$, eller $p \equiv 3 \pmod{4}$
- ▶ Vi vet hur dessa olika fall faktoriseras i $\mathbb{Z}[i]$

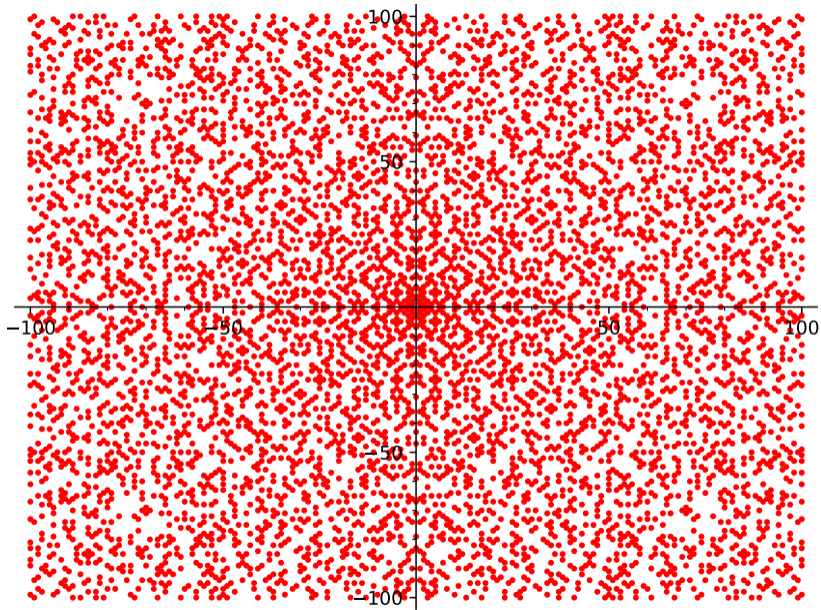

Teorem

Om ett rationellt primtal p är en summa av två kvadrater, säg $p = a^2 + b^2$, så är detta skrivsätt väsentligen unikt: a^2 och b^2 är unikt bestämda (upp till omkastning).

Bevis.

- ▶ $p = a^2 + b^2 = (a + ib)(a - ib)$
- ▶ $N(a + ib) = N(a - ib) = p$, så $a + ib$, $a - ib$ GP
- ▶ Antag att $p = c^2 + d^2 = (c + id)(c - id)$.
- ▶ Från unik faktorisering så $a + ib = u(c + id)$, u enhet, eller $a + ib = u(c - id)$.
- ▶ I det första fallet, om $u = 1$, så $c = -a$ och $d = -b$, så $c^2 = a^2$ och $d^2 = b^2$

Teorem

Låt det positiva heltalet n ha (rationell) primfaktoriserings

$$n = 2^m \prod_{j=1}^s p_j^{e_j} \prod_{k=1}^t q_k^{f_k}$$

med p_j rationella primtal $\equiv 1 \pmod{4}$, och $q_k \equiv 3 \pmod{4}$; vidare är alla f_k jämna.
Då ges antalet sätt att skriva n som en summa av två kvadrater, tagande i beaktning ordning och tecken,

$$4 \prod_j (e_j + 1)$$

Bevis.

- ▶ Räknar antalet sätt att factorisera $n = u^2 + v^2 = (u + iv)(u - iv)$ i $\mathbb{Z}[i]$
- ▶ $2^m = i^m(1 - i)^{2m}$
- ▶ $p_j = (a_j + ib_j)(a_j - ib_j)$, produkt icke-associerade GP
- ▶ Så $n = \epsilon(1 - i)^{2m} \prod_{j=1}^s (a_j + ib_j)(a_j - ib_j) \prod_{k=1}^t q_k^{f_k}$
- ▶ Faktorn $u + iv$ är, från unik faktorisering, på formen $\epsilon_0(1 - i)^w \prod_{j=1}^s (a_j + ib_j)^{g_j} (a_j - ib_j)^{h_j} \prod_{k=1}^t \ell_k$ med $0 \leq w \leq 2m$, $0 \leq g_j \leq e_j$, $0 \leq h_j \leq e_j$, $0 \leq \ell_k \leq f_k$
- ▶ $u - iv = \overline{u + iv} = \overline{\epsilon_0}(1 - i)^w \prod_{j=1}^s (a_j - ib_j)^{g_j} (a_j + ib_j)^{h_j} \prod_{k=1}^t \ell_k$
- ▶ $n = (u + iv)(u - iv) = 2^w \prod_{j=1}^s p_j^{g_j+h_j} \prod_{k=1}^t q_k^{2\ell_k}$
- ▶ Så $w = m$, $g_j + h_j = e_j$, $2\ell_k = f_k$, ϵ_0 enhet
- ▶ Så $e_j + 1$ val för g_j , 4 val för ϵ_0 .

Exempel

$$n = 5^2 = (2 + i)^2(2 - i)^2$$

Möjliga faktorer $u + iv$ är

$$(2 + i)^2 = 3 + 4i, \quad i(2 + i)^2 = -4 + 3i, \quad i^2(2 + i)^2 = -3 - 4i, \quad i^3(2 + i)^2 = 4 - 3i,$$

$$(2 + i)(2 - i) = 5$$

$$(2 - i)^2 = 3 - 4i$$

samt 6 till, får $n = (\pm 5)^2 + 0^2 = (\pm 3)^2 + (\pm 4)^2 = (\pm 4)^2 + (\pm 3)^2$.

Exempel

$$13 = (2 + 3i)(2 - 3i),$$

med faktorer

$$2 + 3i, -3 + 2i, -2 - 3i, 3 - 2i, 2 - 3i, 3 + 2i, -2 + 3i, -3 - 2i$$

Alltså

$$5^2 * 13 = (2 + i)^2(2 - i)^2(2 + 3i)(2 - 3i),$$

en möjlig faktor är

$$(2 + i)^2(2 + 3i) = (3 + 4i)(2 + 3i) = -6 + 17i$$

så

$$5^2 * 13 = (-6)^2 + 17^2.$$

Teorem

Låt $4F(n)$ beteckna antalet sätt att skriva n som summa av kvadrater. Då är F multiplikativ, med värden på primtalspotenser

- ▶ $F(2^m) = 1$,
- ▶ om $q \equiv 3 \pmod{4}$ så $F(q^{2^f}) = 1$ och $F(q^{2^f+1}) = 0$
- ▶ om $p \equiv 1 \pmod{4}$ så $F(p^e) = e + 1$

Kom ihåg

Definition

- ▶ Heltalslösningar till $a^2 + b^2 = c^2$ kallas Pytagoriska tripplar (PT)
- ▶ Om $\gcd(a, b, c) = 1$ så primitiv Pytagorisk trippel (PPT)

Lemma

- ▶ Om (a, b, c) PPT, så $\gcd(a, b) = 1$, $a \not\equiv b \pmod{2}$, c udda
- ▶ Antag a udda, b jämn, då har vi parametrisering

$$a = u^2 - v^2, \quad b = 2uv, \quad c = u^2 + v^2$$

med $u > v > 0$, $\gcd(u, v) = 1$, $u \not\equiv v \pmod{2}$.

Låt oss visa detta mha Gaussiska heltal!

Beviskiss

- ▶ $c^2 = a^2 + b^2 = (a + ib)(a - ib)$
- ▶ Visa först att $\gcd(a + ib, a - ib) = 1 \in \mathbb{Z}[i]$. Låt δ vara sgd.
- ▶ δ delar $a + ib, a - ib$, så delar $2a$ och $2ib$, så delar $2b$.
- ▶ δ relativt primt till $2 = -i(1 + i)^2$ eftersom
  1. $1 + i$ primt
  2. $1 + i$ delar δ omm $N(\delta)$ jämn
  3. $\delta^2 | c^2$ så $N(\delta)^2 | c^4$; emellertid så är c udda
  4. Så $\gcd(\delta, 1 + i) = 1$, alltså $\gcd(\delta, 2) = 1$
- ▶ Så $\delta | 2a \implies \delta | a$, och $\delta | 2b \implies \delta | b$.
- ▶ Eftersom $\gcd(a, b) = 1 \in \mathbb{Z}$ får vi från Bezout att $1 = ra + sb$, alltså ger Bezout i $\mathbb{Z}[i]$ att $\gcd(a, b) = 1 \in \mathbb{Z}[i]$.

Bevis (forts)

- ▶ Så $\delta = 1$, och $\gcd(a + ib, a - ib) = 1$.
- ▶ $c^2 = a^2 + b^2 = (a + ib)(a - ib)$, med $\gcd(a + ib, a - ib) = 1$. Från unik faktorisering så $a + ib = \varepsilon(u + iv)^2$, med ε enhet.
- ▶ På liknande sätt får vi att $a - ib$ associerad till kvadrat.
- ▶ $-1 = i^2$ kan absorberas, så kan anta $\varepsilon \in \{1, i\}$.
- ▶ $\varepsilon = 1$ ger $a + ib = u^2 - v^2 + 2uvi$, $\varepsilon = i$ ger $a + ib = i(u^2 - v^2) + 2uv$.
- ▶ Konvention: a udda, antag första fallet.
- ▶ Kontrollera: $u > v$, olika pariter, relativt prima.

Vi tittar på en liknande Diofantisk ekvation:

Teorem

Heltalslösningarna till

$$a^2 + b^2 = c^3$$

med $\gcd(a, b) = 1$ kan parametreras av

$$a = m^3 - 3mn^2, \quad b = 3m^2n - n^3, \quad c = m^2 + n^2$$

med $\gcd(m, n) = 1$, m, n olika paritet.

Bevis.

Beviskiss

- ▶ $c^3 = a^2 + b^2 = (a + ib)(a - ib)$
- ▶ $a + ib$ perfekt kub, så

$$a + ib = (m + in)^3 = m^3 + 3m^2ni - 3mn^2 - in^3 = m^3 - 3mn^2 + (3m^2n - n^3)i$$

Exempel

En annan Diofant (Rosen 14.3.8):

$$y^3 = x^2 + 1 = (x + i)(x - i)$$

▶ $x + i, x - i$ relativt prima

$$x + i = (r + si)^3 = r^3 - 3rs^2 + i(3r^2s - s^3)$$

▶ $x = r(r^2 - 3s^2), 1 = s(3r^2 - s^2)$

▶ Så $s = 1$ eller $s = -1$

▶ Om $s = 1$ så $1 = 3r^2 - 1, 3r^2 = 2$, omöjligt

▶ Om $s = -1$ så $1 = -3r^2 + 1, 3r^2 = 0, r = 0, x = 0, y = 1$

▶ Unik lösning $(x, y) = (0, 1)$.